

Avdelningen för juridik
Anna Isberg

Klimat- och näringslivsdepartementet

103 33 Stockholm

Kontaktpunkter, tillstånd och tidsfrister enligt EU-förordningen och kritiska råmaterial och förordningen om nettonollindustri

Sammanfattning

- Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) tillstyrker att nämnda länsstyrelser utses som kontaktpunkter för förordningen om kritiska råmaterial och förordningen om nettonollindustrin.
- SKR anser att det vore fördelaktigt om kontaktpunkten får en samordnande och vägledande roll som kan vara till stöd för alla berörda, även kommunerna och allmänheten.
- SKR tillstyrker förslaget om att verksamhetsutövaren ska kunna välja om den vill vända sig till kontaktpunkten.
- SKR tillstyrker att det blir en tidsfrist per ansökan.
- SKR konstaterar att vissa tidsfrister gällande miljöbedömningar och miljötillstånd kan bli utmanande för kommunerna och betonar vikten av att kommunerna blir involverade i ett tidigt skede av processerna.
- SKR har inget att erinra mot förslaget om att införa en upplysning i 2 kap. plan- och bygglagen (PBL) om att EU-förordningarna innehåller bestämmelser om att ansvariga myndigheter ska överväga att i lämpliga fall inkludera bestämmelser om utveckling av projekt för kritiska råmaterial och nettonollprojekt i planerna.
- SKR betonar vikten av att fysisk planering och kommunal planläggning inte inkluderas i kontaktpunktens uppdrag samt aktuella tidsfrister.
- SKR bedömer att promemorian inte är tillräckligt tydlig i fråga om hur avgifter för handläggningen ska tas ut, vilket är en allvarlig brist.
- SKR anser att tillkommande uppgifter behöver finansieras enligt finansieringsprincipen.

Sveriges Kommuner och Regioners synpunkter

Allmänna synpunkter

SKR har i flera tidigare yttranden bekräftat behovet av utvinning av metaller och mineraler inom Sverige för att bidra till den gröna omställningen samt stärka EU:s resiliens, inte minst med tanke på det betydligt försämrade säkerhetspolitiska läget. I sammanhanget är det viktigt att staten tar ett helhetsansvar samtidigt som den lokala demokratin inte åsidosätts, vilket gäller generellt för mineralbrytning, energiförsörjning, infrastruktur, industrier för grön omställning och andra viktiga nationella angelägenheter såsom försvarsberedskapen.

SKR har i sammanhanget framfört att följande principer behöver vara utgångspunkter gällande dessa frågor.

- Staten behöver en sammanhållen syn på nyttjandet av nationella tillgångar.
- Den lokala demokratin i form av den kommunala självstyrelsen måste värnas och respekteras.
- Beslutsprocesser ska vara effektiva, förutsägbara och transparenta.
- Det krävs tydliga modeller för ansvar och fördelning av kostnader, intäkter och risker vid utvinning av nationella naturtillgångar och vid projekt av nationellt intresse.

Genomförandet av kontaktpunkter skulle kunna bidra till detta, under förutsättning att kontaktpunkterna ges en sådan roll och tillräckligt med resurser.

Kontaktpunkterna och dess roll

SKR anser att regeringens förslag innebär en bra avvägning där syftet och kraven i förordningarna uppnås utan att den administrativa bördan ökas i alltför stor utsträckning.

SKR tillstyrker att sex stycken länsstyrelser utses att vara kontaktpunkter enligt förordningarna mot bakgrund av att länsstyrelsen har ansvar för deltagande i flertal berörda processer. Det är även bra mot bakgrund av att det ger en spridning över större del av landet och en möjlighet till regional förankring samtidigt som arbetet hålls ihop och är likartad över landet.

Ur kommunalt perspektiv är det fördelaktigt om kontaktpunkten får en samordnande och vägledande roll som kan vara till hjälp för alla berörda, även kommunerna och allmänheten. För att fylla en funktion är det viktigt att kontaktpunkten inte bara blir en administrativ brevlåda som adderar ett administrativt steg till befintliga processer. Förutsatt att det tillskjuts

tillräckligt med resurser kan det bidra till ett bättre samförstånd kring processerna generellt samt information om det aktuella ärendet och tidplanen. Kommunen är ofta den myndighet som medborgarna vänder sig till först för information om olika typer av samhällsprojekt. Här skulle kontaktpunkten kunna bidra och avlasta med tydlig information till bl.a. fastighetsägare och allmänheten. Kontaktpunkten skulle även kunna ha en roll gällande andra relevanta frågor kopplade till processer rörande etablering av nya gruvor och nettonollindustrier.

Verksamhetsutövare kan välja om de vill vända sig till kontaktpunkten

SKR tillstyrker förslaget om att det ska vara valfritt för verksamhetsutövaren att vända sig till kontaktpunkten och därmed dra nytta av de EU-stadgade tidsfristerna eller om den ska vända sig direkt till respektive prövningsmyndighet.

Det är inte säkert att vägen via kontaktpunkten alltid innebär en förenklad process eller en förkortad handläggning i praktiken. I vissa fall kan kontaktpunkten främst bli ett extra administrativt steg med tveksam nytta, som tar allmänna resurser i anspråk. Det är viktigt att steget via kontaktpunkten inte är obligatoriskt, särskilt i de fall det rör sig om ett mindre antal samt mindre komplicerade ansökningar. När det gäller t.ex. anmälningsärenden och dispenser enligt miljöbalken samt bygglov är det i Sverige betydligt kortare handläggningstider än vad som stadgas i EU-förordningarna.

Tidsfrister

SKR tillstyrker att föreslagen tidsfrist gäller per ansökan och att verksamhetsutövaren ska ha möjlighet till en gemensam tidsfrist under förutsättning att alla ansökningar lämnas in samtidigt. Det är svårt att se att det skulle vara genomförbart med en gemensam tidsfrist för miljötillstånd, koncessioner, bygglov, dispenser m.m. Det är heller inte säkert att alla omständigheter och all planering är klar vid inlämning av den första ansökan. Det kan finnas behov av att justera den slutliga utformningen av verksamheten under tiden som processen pågår, vilket t.ex. kan kräva nya eller ändrade bygglov.

Miljöbedömningar

Vissa tidsfrister, bl.a. avseende samråd inom ramen för miljöbedömningen eller remissyttranden över ansökan kan bli utmanande för berörda kommuner. Enligt kommunallagen behöver större ärenden och de som är av mer principiell beskaffenhet tas av nämnd respektive kommunfullmäktige. För att det ska vara möjligt med snabba, förankrade

och välgrundade beslut inom fastställda tidsfrister är det viktigt att kommunen tidigt får information om kommande projekt och att det finns en dialog redan innan processen med korta tidsfrister inleds. En tidig dialog med kommunen är viktig för att lösa olika frågor kopplade till fysisk planering, vägar, vatten- och avlopp, omgivningspåverkan m.m.

Planering

SKR har inget att erinra mot förslaget om att införa en upplysning i 2 kap. PBL om att EU-förordningarna innehåller bestämmelser om att ansvariga myndigheter ska överväga att i lämpliga fall inkludera bestämmelser om utveckling av projekt för kritiska råmaterial och nettonollprojekt i planerna.

Avseende fysisk planering, är det viktigt att detaljplaner och andra kommunala planer fortsatt inte inkluderas i kontaktpunkternas uppdrag. Det skulle strida mot det kommunala planmonopolet samt addera en orimlig administrativ börda som förlänger och försvårar planprocesserna istället för att effektivisera dem.

Kostnader

SKR bedömer att promemorian inte är tillräckligt tydlig i fråga om hur avgifter för handläggningen ska tas ut, vilket är en allvarlig brist och behöver tydliggöras. Stora delar av den kommunala tillståndsprövningen, exempelvis bygglov, utgörs av avgiftsfinansierad verksamhet. Det är den som ansöker om tillståndet som betalar för kommunens handläggning av ärendet. För ansökningar som inte lämnas direkt till kommunen utan istället går via länsstyrelsen kan frågor uppstå kring vem som är betalningsansvarig och vilka delar av handlägningsprocessen som avgiften ska avse. Det behöver säkerställas att den som lämnat in en ansökan är betalningsskyldig till kommunen för den prövning som görs i enlighet med kommunens beslutade taxa inom området.

Enligt förslaget ska kommuner bistå kontaktpunkten med information. Detta är en nytillkommande uppgift och behöver således finansieras enligt finansieringsprincipen. Det går inte att ta för givet att all nödvändig information redan finns tillgänglig digitalt och att förslaget inte innebär att det krävs administrativa resurser från berörda kommuner.

Sveriges Kommuner och Regioner

Palle Lundberg
Verkställande direktör

Sara Catoni
Avdelningschef